

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

21 Ιανουαρίου 2005

ΕΓΓΡΑΦΟ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

ΕΠΟΠΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ (ΔΛΠ) ΑΠΟ ΤΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

1. Η εφαρμογή των ΔΛΠ αναμένεται να διαφοροποιήσει, σημαντικά, σε ορισμένες περιπτώσεις, πολλά στοιχεία του ισολογισμού των τραπεζών με άμεση επίπτωση στην λογιστική καθαρή θέση και τα αποτελέσματα τόσο της χρήσης πρώτης εφαρμογής των προτύπων όσο και των επομένων χρήσεων. Δεδομένου ότι ο υπολογισμός της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών για τον πιστωτικό κίνδυνο και τον κίνδυνο αγοράς βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε λογιστικά μεγέθη, σημαντική θα είναι επίσης και η επίπτωση στα εποπτικά ίδια κεφάλαια και τους εποπτικούς δείκτες. Με δεδομένο ότι οι συγκεκριμένες μεταβολές των εποπτικών δεικτών δεν αντανακλούν πρόσθετους κινδύνους που αναλαμβάνουν οι τράπεζες αλλά προκύπτουν κυρίως από τις νέες λογιστικές αρχές και κανόνες που καθιερώνουν τα ΔΛΠ, έχει αποφασισθεί, τόσο σε διεθνές όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, η λήψη μέτρων για τον μετριασμό τους.

2. Πρόσφατα, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών των Τραπεζών (Committee of European Banking Supervisors - CEBS) εξέδωσε σύσταση¹ για την θέσπιση εκ μέρους των εθνικών εποπτικών αρχών προσαρμογών στις συντασσόμενες σύμφωνα με τα ΔΛΠ οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών που χρησιμοποιούνται από τις εποπτικές αρχές για τον υπολογισμό της κεφαλαιακής τους επάρκειας. Οι προσαρμογές αυτές (γνωστές και ως «εποπτικά φίλτρα») αποσκοπούν στην εξουδετέρωση των «ανεπιθύμητων» από εποπτικής απόψεως επιπτώσεων της εφαρμογής των ΔΛΠ στην σταθερότητα των ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών. Η υπερβολική διακύμανση των εποπτικών κεφαλαίων προκύπτει κυρίως λόγω της αποτίμησης στην εύλογη αξία (ουσιαστικά σε τρέχουσες τιμές) όχι μόνον του λεγόμενου χαρτοφυλακίου συναλλαγών των τραπεζών αλλά του μεγαλύτερου μέρους του ισολογισμού τους. Ενώ δηλαδή μέχρι σήμερα σε τρέχουσες τιμές αποτιμώντο κυρίως χρεόγραφα και παράγωγα μέσα βραχυπρόθεσμης διακράτησης και υψηλής εμπορευσιμότητας στα οποία οι τράπεζες επένδυναν με σκοπό την αποκόμιση κέρδους, σύμφωνα με τα ΔΛΠ αποτιμώνται (δυνητικά) στην εύλογη αξία τους χρηματοπιστωτικά μέσα που δεν προορίζονται για άμεση ρευστοποίηση, ενσώματα

¹ Η σχετική ανακοίνωση εκδόθηκε στις 21.12.2004 και αποτελεί απλή προτροπή προς τις εθνικές εποπτικές αρχές. Η νομοθετική ρύθμιση των προτεινόμενων αλλαγών σε κοινοτικό επίπεδο αναμένεται να γίνει εντός του 2005 με την ενσωμάτωση σχετικών διατάξεων στην Οδηγία αναθεώρησης της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

πάγια στοιχεία και άυλα πάγια στοιχεία ή ακόμη και το σύνολο των δανείων και καταθέσεων των τραπεζών.

3. Η Τράπεζα της Ελλάδος στα πλαίσια της ως άνω σύστασης της CEBS, εξειδικεύει περαιτέρω τις προσαρμογές ορισμένων λογιστικών στοιχείων που προκύπτουν από την εφαρμογή των ΔΛΠ και με βάση τα οποία υπολογίζονται κυρίως τα ίδια κεφάλαια των τραπεζών όπως ορίζονται με την ΠΔ/ΤΕ 2053/1992, ως μεταβατικές ρυθμίσεις² που θα ισχύσουν από 1.1.2005 για τις τράπεζες που εφαρμόζουν τα ΔΛΠ. Στην κατεύθυνση των αλλαγών αυτών, έχει διανεμηθεί στις τράπεζες σχέδιο της κωδικοποιημένης ΠΔ/ΤΕ 1313/1998 που περιλαμβάνει τροποποιημένους σύμφωνα με τα ΔΛΠ πίνακες των υποβαλλόμενων στοιχείων βάσει των οποίων υπολογίζονται τα ίδια κεφάλαια και η κεφαλαιακή επάρκεια. Ο νέος τρόπος υπολογισμού της κεφαλαιακής επάρκειας θα ισχύσει από την πρώτη δημοσιοποίηση των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΛΠ. Διευκρινίζεται ότι, για το χρονικό διάστημα που ενδεχομένως ισχύσει η δημοσιοποίηση των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με το ισχύον Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο, δεν θα πρέπει να υπάρχουν σημαντικές αποκλίσεις στα υποβαλλόμενα στοιχεία για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων.

4. Οι βασικότερες προσαρμογές των στοιχείων του ισολογισμού των τραπεζών που θα συνταχθεί με βάση τα ΔΛΠ, θα αφορούν τα εξής:

I. Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 39³ :

Χρηματοοικονομικά μέσα: Αναγνώριση και επιμέτρηση

1. *Διατήρηση της εποπτικής διάκρισης των χρηματοοικονομικών μέσων σε μέσα του χαρτοφυλακίου συναλλαγών και μέσα του επενδυτικού χαρτοφυλακίου*

Ανεξαρτήτως της κατάταξης των χρηματοοικονομικών μέσων στις κατηγορίες που προβλέπει το ΔΛΠ 39 αλλά και του τρόπου αποτίμησης των μέσων κάθε κατηγορίας (στο κόστος ή το αποσβεσμένο κόστος, στην εύλογη αξία μέσω της καθαρής θέσης ή στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων χρήσεως) ο ορισμός του χαρτοφυλακίου συναλλαγών που αναφέρεται στην ΠΔ/ΤΕ 2397/1996 διατηρείται. Αντίστοιχα αποσυνδέεται η στάθμιση για σκοπούς κεφαλαιακής επάρκειας των χρηματοπιστωτικών μέσων για τον πιστωτικό κίνδυνο είτε για τον κίνδυνο αγοράς από την κατηγορία του ΔΛΠ στην οποία αυτά κατατάσσονται.

² Οι τελικές ρυθμίσεις θα υιοθετηθούν σε εφαρμογή των αναμενόμενων αλλαγών στην κοινοτική νομοθεσία

³ Όπως εγκρίθηκε πρόσφατα από την Επιτροπή της ΕΕ (Κανονισμός 2086/2004 της Επιτροπής).

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

2. Διαθέσιμα προς πώληση (Available for Sale- AFS) χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία⁴

Τα περιουσιακά αυτά στοιχεία, κυρίως δάνεια, μετοχικοί και ομολογιακοί τίτλοι, που περιλαμβάνονται στο συγκεκριμένο χαρτοφυλάκιο αποτιμώνται σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 στην εύλογη αξία τους με απ' ευθείας χρεοπίστωση των ζημιών/ κερδών από την αποτίμηση αυτή σε ανάλογο αποθεματικό αναπροσαρμογής της αξίας των μέσων αυτών (Fair value revaluation reserve-available for sale financial assets) .

Σύμφωνα με το πρότυπο, στα αποτελέσματα χρήσεως μεταφέρονται τα κέρδη και οι ζημίες εφόσον πραγματοποιηθούν και μόνον. Επίσης στα αποτελέσματα μεταφέρονται και οι ζημίες λόγω απομείωσης της αξίας των δανείων του χαρτοφυλακίου αυτού που καθίστανται επισφαλής.

Η εποπτική αντιμετώπιση των τριών βασικών στοιχείων του συγκεκριμένου χαρτοφυλακίου θα είναι η εξής :

α) Δάνεια

Δεν συνυπολογίζονται στα εποπτικά ίδια κεφάλαια τα αποθεματικά αποτιμήσεως των δανείων στην εύλογη αξία, προκειμένου να αποφευχθεί η υπερβολική μεταβλητότητα του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας από τον συνυπολογισμό στα ίδια κεφάλαια των μη πραγματοποιούμενων κερδών και ζημιών. Στην περίπτωση αυτή τα δάνεια θα αποτιμώνται στις υποβαλλόμενες στη Τράπεζα της Ελλάδος οικονομικές καταστάσεις στο αποσβεσμένο κόστος (amortised cost) και όχι στην εύλογη αξία τους. Κατά κανόνα τα δάνεια αυτά θα περιλαμβάνονται για σκοπούς κεφαλαιακής επάρκειας στο επενδυτικό χαρτοφυλάκιο.

β) Μετοχές

Στην περίπτωση αυτή οι τυχόν καθαρές ζημίες από την αποτίμηση των μετοχών στην εύλογη αξία (χρεωστικό υπόλοιπο του αποθεματικού αναπροσαρμογής των διαθέσιμων προς πώληση μετοχών) θα αφαιρούνται από τα βασικά κεφάλαια της τράπεζας. Αντίθετα τα (προ φόρων) μη πραγματοποιηθέντα καθαρά κέρδη θα αναγνωρίζονται στα συμπληρωματικά κεφάλαια αλλά μόνο σε ποσοστό 45%

⁴ ΠΡΟΣΟΧΗ: Όσα αναφέρονται στη συγκεκριμένη κατηγορία χαρτοφυλακίου δεν εφαρμόζονται στις περιπτώσεις δανείων, ομολόγων και μετοχών των χαρτοφυλακίων: α) Δανείων και Απαιτήσεων (Loans and Receivables) όπου αναμένεται να ενταχθεί το σύνολο σχεδόν των δανείων των τραπεζών β) Διακρατούμενων μέχρι τη λήξη (Held- to- maturity) γ) Προοριζόμενων για εμπορική εκμετάλλευση (Held for Trading) και δ) Χρηματοοικονομικών μέσων που εντάσσονται στην κατηγορία των αποτιμώμενων σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων (Fair valued through profit and Loss by designation- fair value option).

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

γ) Τίτλοι σταθερής απόδοσης (ομόλογα)

Στην περίπτωση αυτή υπάρχουν δύο εναλλακτικές επιλογές :

1^η εναλλακτική

Προκειμένου να αποφευχθεί υπερβολική διαφοροποίηση μεταξύ των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων και της λογιστικής καθαρής θέσης που προκύπτει από την εφαρμογή του ΔΛΠ 39, ισχύει για τα ομόλογα η ίδια εποπτική μεταχείριση με αυτή των μετοχικών τίτλων. Δηλαδή τα μη πραγματοποιηθέντα καθαρά κέρδη (προ φόρων) να αναγνωρίζονται στα συμπληρωματικά κεφάλαια (σε ποσοστό 45%) ενώ οι μη πραγματοποιηθείσες καθαρές ζημίες να αφαιρούνται στο σύνολό τους από τα βασικά κεφάλαια. Με την επιλογή αυτή αναγνωρίζεται άμεσα στα ίδια κεφάλαια η ζημία από τις δυσμενείς μεταβολές των τιμών (επιτοκιακός κίνδυνος) και μερικώς μόνον το αποτέλεσμα συγκυριακών ενδεχομένως ευνοϊκών μεταβολών.

2^η εναλλακτική

Προκειμένου να αποφευχθεί η υπερβολική μεταβλητότητα του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας από τον συνυπολογισμό στα ίδια κεφάλαια των μη πραγματοποιούμενων κερδών και ζημιών των ομολόγων αυτών, ισχύει η ίδια εποπτική μεταχείριση με αυτή των δανείων δηλαδή τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη και ζημίες να μην συνυπολογίζονται στα ίδια κεφάλαια. Η επιλογή αυτή στηρίζεται στην υπόθεση ότι : α) τα ομόλογα αυτά δεν προορίζονται κατά κανόνα για αποκόμιση κέρδους από βραχυπρόθεσμες διακυμάνσεις των τιμών, διότι εάν αυτό συνέβαινε θα έπρεπε σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 να καταταγούν στα προοριζόμενα για εμπορική εκμετάλλευση (Held-for-trading) και β) δεν κατατάσσονται στο χαρτοφυλάκιο διακρατούμενων έως τη λήξη (Held -to- Maturity) λόγω των αυστηρών προϋποθέσεων που ισχύουν σχετικά με την πώληση τους⁵

Σε περίπτωση επιλογής της δεύτερης εναλλακτικής επιλογής τα διαθέσιμα προς πώληση ομόλογα θα πρέπει, για λόγους συνέπειας προς την εποπτική θεώρησης τους ως στοιχείων σχετικά μακροπρόθεσμης διακράτησης και μειωμένου κινδύνου αγοράς, να σταθμίζονται μόνο για τον πιστωτικό κίνδυνο ως τίτλοι του επενδυτικού χαρτοφυλακίου. Για τον ίδιο λόγο τα ομόλογα αυτά θα αποτιμώνται στις υποβαλλόμενες στην Τράπεζα της Ελλάδος καταστάσεις υπολογισμού της κεφαλαιακής επάρκειας στο αποσβεσμένο κόστος και όχι στην εύλογη αξία τους.

⁵ Σε περίπτωση πώλησης πριν τη λήξη τίτλων που ανήκουν στο χαρτοφυλάκιο των διακρατούμενων μέχρι τη λήξη τίτλων η τράπεζα υποχρεούται α) να μεταφέρει το σύνολο του χαρτοφυλακίου αυτού στην κατηγορία των διαθέσιμων προς πώληση και β) να κάνει χρήση της κατηγορίας αυτής μόνο μετά πάροδο δύο ετήσιων οικονομικών χρήσεων από την χρήση της «παράβασης» .

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Για λόγους αποφυγής της υπερβολικής διακύμανσης των ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών και υπό τον όρο ότι ο κίνδυνος αγοράς στο χαρτοφυλάκιο ομολόγων που κατατάσσεται στην κατηγορία των Διαθεσίμων προς πώληση είναι περιορισμένος, η Τράπεζα της Ελλάδος προσανατολίζεται στην υιοθέτηση της δεύτερης εναλλακτικής λύσης. Η ύπαρξη τυχόν αυξημένου κινδύνου αγοράς ή η κατάταξη στο συγκεκριμένο χαρτοφυλάκιο μέσω που κατά το ΔΛΠ 39 εντάσσονται στην κατηγορία των προοριζόμενων για εμπορική εκμετάλλευση⁶ πάντως θα υπόκειται στον έλεγχο της Τράπεζας της Ελλάδος. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, η Τράπεζα της Ελλάδος επιφυλάσσεται να επιβάλλει κεφαλαιακές απαιτήσεις για τον επιτοκιακό κίνδυνο των ομολόγων αυτών σε περιπτώσεις σημαντικής δυνητικής επίπτωσης στα ίδια κεφάλαια. Εξυπακούεται ότι σε κάθε περίπτωση αποφασιστικής σημασίας είναι η γνώμη των εξωτερικών ελεγκτών των τραπεζών.

Τα πιστωτικά ιδρύματα καλούνται να γνωστοποιήσουν μέχρι 28.2.2005, τα ποσά του ομολογιακού χαρτοφυλακίου τους (επενδυτικού και συναλλαγών) της 31.12.2004 που κατατάσσονται από 1.1.2005 στην κατηγορία των Διαθεσίμων προς πώληση .

δ) Περίπτωση αντιστάθμισης του τύπου των ταμειακών ροών των ως άνω μέσων

Στην περίπτωση που μετοχή (ή και ομόλογο σε περίπτωση που εφαρμοσθεί η 1^η εναλλακτική πρόταση) του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου αντισταθμίζεται αποτελεσματικά με την μέθοδο των ταμειακών ροών, κατά το ΔΛΠ 39:

τα κέρδη/ζημιές που προκύπτουν από την αποτίμηση στην εύλογη αξία του αντισταθμιζόμενου στοιχείου μεταφέρονται όπως προαναφέρθηκε στο αποθεματικό αναπροσαρμογής (Fair value revaluation reserve-available for sale financial assets), ενώ οι ζημιές/κέρδη που προκύπτουν από την αποτίμηση στην εύλογη αξία του μέσου αντιστάθμισης του ως άνω στοιχείου μεταφέρονται σε αντίστοιχο άλλο αποθεματικό (Cash flow hedges reserve – effective portion).

Προκειμένου να υπάρχει ανάλογη εποπτική μεταχείριση των κερδών/ζημιών από την αποτίμηση του μέσου αντιστάθμισης με τις ζημιές/κέρδη του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου που αντισταθμίζεται:

⁶ Σημειώνεται ότι για τα θέματα αυτά επίκειται η υιοθέτηση προτύπου (ED 7) βάσει του οποίου οι τράπεζες οφείλουν να γνωστοποιούν: α) τα κριτήρια κατάταξης των χρηματοπιστωτικών περιουσιακών στοιχείων τους στην κατηγορία των διαθέσιμων προς πώληση και β) των αναλύσεων ευαισθησίας (sensitivity analysis) που διενεργούν για τον κίνδυνο αγοράς και σε σχέση με τα ομόλογα του συγκεκριμένου χαρτοφυλακίου.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

- τα κέρδη από την αποτίμηση του μέσου αντιστάθμισης συνυπολογίζονται στα βασικά κεφάλαια της τράπεζας εάν από τα βασικά κεφάλαια έχουν αφαιρεθεί οι ζημιές του στοιχείου που αντισταθμίζεται, ενώ
- οι ζημιές από την αποτίμηση του μέσου αντιστάθμισης αφαιρούνται από τα συμπληρωματικά κεφάλαια εάν στα συμπληρωματικά κεφάλαια έχουν συνυπολογισθεί τα αντίστοιχα κέρδη του στοιχείου που αντισταθμίζεται.

Διευκρινίζεται ότι η υιοθέτηση της 2^{ης} εναλλακτικής για τα ομόλογα συνεπάγεται την μη εφαρμογή της εν λόγω ρύθμισης, όπως συμβαίνει και για τα δάνεια.

3. Απομείωση αξίας δανείων και απαιτήσεων- Εποπτικής φύσεως προβλέψεις της ΠΔΤΕ 2442/1999

α) Στο ΔΛΠ 39 ορίζεται η ζημία από επισφαλή δάνεια και απαιτήσεις που αποτιμώνται στο αποσβεσμένο κόστος ως η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του δανείου και της παρούσας αξίας των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών εισροών προεξοφλημένων με το πραγματικό επιτόκιο (effective interest rate). Η αξία των μελλοντικών εισροών στην περίπτωση ενός επισφαλούς δανείου προϋποθέτει βεβαίως την επανεκτίμηση της πορείας αποπληρωμής του κεφαλαίου και των τόκων λόγω υφιστάμενης ζημίας (incurred loss) και όχι μελλοντικής (future losses that have not been incurred)

Η ζημία που εκτιμάται με τα κριτήρια ή ενδείξεις επισφάλειας που προβλέπονται στο ΔΛΠ 39, σε πρώτο στάδιο κατά συγκεκριμένο δάνειο ή ομάδα παρόμοιων δανείων και σε δεύτερο στάδιο κατά χαρτοφυλάκιο (collective assessment), σε κάθε περίπτωση βαρύνει τα αποτελέσματα, είτε μειωθούν άμεσα (ή διαγραφούν) τα επισφαλή δάνεια είτε μειωθούν εμμέσως με τον σχηματισμό πρόβλεψης (loan loss allowance account).

β) Οι «προβλέψεις» για εποπτικούς σκοπούς που υπολογίζονται βάσει της ΠΔ/ΤΕ 2442/1992 από την άλλη πλευρά, αποσκοπούν και στην κάλυψη της αναμενόμενης ζημίας (expected loss) του χαρτοφυλακίου των δανείων της τράπεζας αφού περιλαμβάνονται και οι ενήμερες και οι νέο-χρηγούμενες πιστοδοτήσεις στον υπολογισμό των προβλέψεων. Για το λόγο αυτό μέχρι σήμερα η τυχόν υστέρηση των «λογιστικών προβλέψεων» έναντι των εποπτικών αφαιρείτο από τα εποπτικά κεφάλαια των τραπεζών για σκοπούς υπολογισμού της κεφαλαιακής επάρκειας. Με την εφαρμογή των ΔΛΠ εφόσον οι εποπτικές προβλέψεις είναι υψηλότερες από τις ζημιές που θα εκτιμηθούν βάσει του ΔΛΠ 39, θα εξακολουθήσει μέχρι να τεθεί σε ισχύ το νέο πλαίσιο υπολογισμού της κεφαλαιακής επάρκειας (νέα Οδηγία 2001/12/ΕΚ) η διαφορά να αφαιρείται από τα εποπτικά ίδια κεφάλαια κατά τον υπολογισμό της κεφαλαιακής επάρκειας. Σημειώνεται ότι η αφαίρεση από τα ίδια

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

κεφάλαια των εποπτικής φύσεως προβλέψεων δεν επηρεάζει τα λογιστικά μεγέθη της τράπεζας⁷ (αποτελέσματα χρήσεως ή το λογιστικό υπόλοιπο των δανείων)

γ) Εξυπακούεται πάντως ότι στην περίπτωση που τα πιστωτικά ιδρύματα χρησιμοποιούν συστήματα διαβάθμισης των πιστούχων βάσει πιθανοτήτων αθέτησης από τα οποία υπολογίζεται η πιθανή ζημιά τα οποία πληρούν τις προϋποθέσεις της παραγράφου 8 της ΠΔΤΕ 2442/99 για τον υπολογισμό των προβλέψεων, θα αναγνωρίζονται εποπτικά οι ζημιές που προκύπτουν από το σύστημα αυτό.

δ) Διευκρινίζεται ότι:

(i) Για τις τράπεζες που θα εφαρμόσουν από 1.1.2007 την τυποποιημένη μέθοδο στο πλαίσιο της αναθεωρημένης Οδηγίας 2000/12 για την κεφαλαιακή επάρκεια, θα εξακολουθήσουν να ισχύουν οι διατάξεις της ΠΔΤΕ 2442/99, (όπως ισχύει) σύμφωνα με τα παραπάνω,.

(ii) Για τις τράπεζες που θα εφαρμόσουν την Μέθοδο Εσωτερικής Διαβάθμισης από 1.1.2007, κατόπιν σχετικής πιστοποίησης από την Τράπεζα της Ελλάδος, σύμφωνα με τα άρθρα. 57 (q), (r) και 63 (3) της ανωτέρω Οδηγίας που αναφέρονται στα εποπτικά ίδια κεφάλαια:

- ◇ τυχόν θετική διαφορά μεταξύ των αναμενόμενων ζημιών που θα έχουν υπολογισθεί σύμφωνα με το Παράρτημα VII της ανωτέρω Οδηγίας και των ζημιών που προκύπτουν από την εφαρμογή του ΔΛΠ 39 θα αφαιρείται κατά 50% από τα βασικά κεφάλαια και το υπόλοιπο 50% από τα συμπληρωματικά κεφάλαια, ενώ
- ◇ τυχόν αρνητική διαφορά μεταξύ των ως άνω αναμενόμενων ζημιών και των ζημιών που προκύπτουν βάσει του ΔΛΠ 39 θα προστίθεται (υπό προϋποθέσεις) στα συμπληρωματικά κεφάλαια μέχρι του ορίου του 0,6% του σταθμισμένου ενεργητικού της τράπεζας.

4. Χρήση της ευχέρειας αποτίμησης στην εύλογη αξία του συνόλου των χρηματοοικονομικών μέσων (Fair value option)

Τα πιστωτικά ιδρύματα που θα κάνουν χρήση της ευχέρειας αποτίμησης του συνόλου των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων τους σε εύλογη αξία υποχρεούνται να παρέχουν λεπτομερή πληροφόρηση την Τράπεζα της Ελλάδος σχετικά με την επίπτωση της επιλογής αυτής στα αποτελέσματα χρήσεως και στην καθαρή θέση της τράπεζας.

⁷ Σύμφωνα με το ΔΛΠ 30 (παρ. 46) τυχόν πρόσθετες εποπτικές προβλέψεις (επιπλέον των όσων υπολογίζονται με βάση το ΔΛΠ 39) δεν αναγνωρίζονται ως έξοδα ούτε επηρεάζουν τη συνολική καθαρή θέση της τράπεζας αλλά μεταφέρονται απλώς από τα αδιάθετα κέρδη (retained earnings) σε ειδικό αποθεματικό.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Επί πλέον, δεδομένου ότι η γενικευμένη χρήση της συγκεκριμένης μεθόδου αποτίμησης θα αυξήσει σημαντικά τη μεταβλητότητα των ιδίων κεφαλαίων, τα εξ αποτιμήσεως στην εύλογη αξία κέρδη και ζημίες θα αναγνωρίζονται στα εποπτικά ίδια κεφάλαια κατά τον ίδιο τρόπο με αυτόν που περιγράφηκε για τις μετοχές στα διαθέσιμα προς πώληση στοιχεία. Συγκεκριμένα τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη θα συνυπολογίζονται κατά 45% μόνον στα συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια ενώ οι ζημίες θα αφαιρούνται στο σύνολό τους από τα βασικά κεφάλαια.

Περαιτέρω, σε περίπτωση εφαρμογής της ευχέρειας αποτίμησης στην εύλογη αξία και των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων, όπως είναι οι τίτλοι ομολογιακών δανείων που εκδίδονται από την τράπεζα, τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη και ζημίες που προκύπτουν από την μεταβολή της εύλογης αξίας των υποχρεώσεων αυτών λόγω διαφοροποίησης της πιστοληπτικής ικανότητας της εκδότριας τράπεζας δεν θα συνυπολογίζονται στα εποπτικά ίδια κεφάλαια.

5. Λογιστική αντιστάθμισης του τύπου των ταμειακών ροών

Η μέθοδος αυτή αφορά την χρήση παραγώγων για την αντιστάθμιση μελλοντικών ταμειακών ροών από χρηματοοικονομικά μέσα κυμαινόμενου επιτοκίου ή από προγραμματισμένες μελλοντικές συναλλαγές (forecast transactions). Σύμφωνα με το ΔΛΠ 39, εφόσον υπάρχει αποτελεσματική αντιστάθμιση, στα χρηματοοικονομικά μέσα που αποτιμώνται στο αποσβεσμένο κόστος είτε στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων⁸ :

τα κέρδη και οι ζημίες από την αποτίμηση στην εύλογη αξία του μέσου αντιστάθμισης μεταφέρεται στο σχετικό αποθεματικό (Cash flow hedges reserve – effective portion), ενώ α) είτε δεν προκύπτουν κέρδη ή ζημίες στην περίπτωση που το αντισταθμιζόμενο στοιχείο αποτιμάται στο κόστος β) είτε τα κέρδη ή ζημίες του αντισταθμιζόμενου στοιχείου που αποτιμάται σε εύλογη αξία μεταφέρονται στα αποτελέσματα.

Συνεπώς, στην καθαρή θέση αναγνωρίζονται ως αποθεματικά κέρδη και ζημίες που θα αντισταθμίσουν μελλοντικές διακυμάνσεις των ταμειακών ροών που θα επηρεάσουν τα αποτελέσματα χρήσεως των τραπεζών στο μέλλον. Τα αποθεματικά όμως αυτά, από εποπτικής πλευράς, δεν είναι δυνατόν να αναγνωρισθούν ως ίδια κεφάλαια των τραπεζών και για το λόγο αυτό κατά τον υπολογισμό της κεφαλαιακής επάρκειας θα αφαιρούνται από τα εποπτικά ίδια κεφάλαια.

II. Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα 16 – Ενσώματα Πάγια και 40 – Επενδύσεις σε Ακίνητα

Αποτίμηση της αξίας των παγίων στην εύλογη αξία τους

⁸ Δεν περιλαμβάνεται η αντιστάθμιση με τη μέθοδο αυτή μέσω του χαρτοφυλακίου Διαθέσιμων προς Πώληση για τα οποία γίνεται αναφορά στην παραγρ. 2δ του παρόντος.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Σύμφωνα με τα δύο ως άνω πρότυπα παρέχεται η επιλογή στις τράπεζες της τακτικής αποτίμησης των ιδιοχρησιμοποιούμενων παγίων στην περίπτωση του ΔΛΠ 16 και των παγίων προς εκμετάλλευση στην περίπτωση του ΔΛΠ 40 στην εύλογη αξία τους. Στην πρώτη περίπτωση οι ζημίες ή κέρδη εξ αποτιμήσεως χρεοπιστώνονται σε ειδικό αποθεματικό αναπροσαρμογής παγίων και στη δεύτερη στα αποτελέσματα. Τα εξ αποτιμήσεως αυτά κέρδη στην πρώτη τουλάχιστον περίπτωση κατά κανόνα δεν πραγματοποιούνται. Συνεπώς, για λόγους συντηρητικότητας κατά τον υπολογισμό του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας, για κάθε πάγιο στοιχείο που αποτιμάται στην εύλογη αξία οι εξ αποτιμήσεως ζημίες θα αφαιρούνται από τα βασικά κεφάλαια ενώ τα (προ φόρων) κέρδη εξ αποτιμήσεως θα αναγνωρίζονται σε ποσοστό 45% στα συμπληρωματικά κεφάλαια. Εξυπακούεται ότι ζημίες από μόνιμη απομείωση της αξίας παγίων που βαρύνουν τα αποτελέσματα χρήσεως επίσης αφαιρούνται από τα βασικά κεφάλαια.

Ειδικότερα σε ότι αφορά την πρώτη εφαρμογή των ΔΛΠ 16 και 40, εφόσον οι τράπεζες κάνουν χρήση της δυνατότητας που παρέχει το ΔΠΧΠ 1 και αναπροσαρμόσουν το κόστος κτήσεως των παγίων τους (deemed cost) στην εύλογη αξία αυτών το εκ της επανεκτιμήσεως αυτής του κόστους κτήσεως αποθεματικό θα περιλαμβάνεται στα συμπληρωματικά και όχι στα βασικά κεφάλαια δεδομένου ότι πρόκειται ουσιαστικά για αποθεματικό αναπροσαρμογής.

III. ΔΛΠ 32: Χρηματοοικονομικά Μέσα – Γνωστοποίηση και Παρουσίαση

Κατάταξη στοιχείων του παθητικού στις κατηγορίες ιδίων κεφαλαίων ή υποχρεώσεων

Μεταξύ των άλλων στο πρότυπο αυτό καθορίζεται η βασική διάκριση των χρηματοοικονομικών μέσων ως υποχρεώσεων ή στοιχείων της καθαρής θέσης. Η διάκριση αυτή δεν θα πρέπει να επηρεάζει τον υπάρχοντα ορισμό των στοιχείων που αποτελούν εποπτικά ίδια κεφάλαια. Στα τελευταία περιλαμβάνονται για παράδειγμα υβριδικές προνομιούχες μετοχές και μειωμένης εξασφάλισης τα οποία αποτελούν υποχρεώσεις σύμφωνα με το πρότυπο αυτό. Αντίστροφα, δάνεια και ορισμένες μορφές ενσωματωμένων παραγώγων, μέρος των οποίων σύμφωνα με το ΔΛΠ 32 θεωρούνται μέρος της καθαρής θέσης, δεν αναγνωρίζονται ως εποπτικά ίδια κεφάλαια.

IV. ΔΛΠ 27 – Ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις Διεργασία 12 – Ενοποίηση εταιρειών ειδικού σκοπού

1. Τιτλοποίηση απαιτήσεων

Τα κριτήρια ενοποίησης κατά τα ως άνω πρότυπα των εταιρειών ειδικού σκοπού που σχετίζονται με προγράμματα τιτλοποίησης δανείων σύμφωνα με τα οποία

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

μεταφέρεται στις εταιρίες αυτές από μία τράπεζα ο πιστωτικός κίνδυνος των μεταβιβαζόμενων δανείων, διαφέρουν σημαντικά από αυτά που προβλέπονται τόσο από την υπάρχουσα ρύθμιση όσο και από την προβλεπόμενη από τη νέα Οδηγία για την κεφαλαιακή επάρκεια. Ο εποπτικός χειρισμός της μεταφοράς του πιστωτικού κινδύνου μέσω προγραμμάτων τιτλοποίησης θα εξακολουθήσει να βασίζεται στα εποπτικά κριτήρια και όχι στην πρακτική που επιβάλλουν τα πρότυπα.

2. Ενοποίηση συγγενών επιχειρήσεων των τραπεζών εκτός του χρηματοπιστωτικού τομέα

Η ενοποίηση συγγενών επιχειρήσεων για τον σκοπό της άσκησης ενοποιημένης εποπτείας περιορίζεται σε αυτές που δραστηριοποιούνται στον χρηματοπιστωτικό τομέα και υπάγονται κατά τα ισχύοντα σε εποπτεία σε ενοποιημένη βάση. Επιχειρήσεις που ενοποιούνται σύμφωνα με τα ΔΛΠ και δεν ανήκουν στις επιχειρήσεις που υπάγονται στην ενοποιημένη εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων εφόσον είναι σημαντικού ύψους δεν ενοποιούνται στις υποβαλλόμενες στην Τράπεζα της Ελλάδος οικονομικές καταστάσεις αλλά περιλαμβάνονται σ' αυτές με τον τρόπο που ορίζεται στο ΠΔ. 267/ 1995.

V. Θέματα που σχετίζονται με την πρώτη εφαρμογή των ΔΛΠ

ΔΛΠ 19

Το ποσό της καθαρής υποχρέωσης χρηματοδότησης των ασφαλιστικών ταμείων πιστωτικού ιδρύματος και γενικότερα των υποχρεώσεων που απορρέουν από προγράμματα καθορισμένων παροχών προς το προσωπικό θα αφαιρείται:

- i) από τα βασικά ίδια κεφάλαια του ιδρύματος ή εναλλακτικά
- ii) από το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων

Συνεκτιμώντας το χαρακτήρα των εν λόγω υποχρεώσεων σε συνδυασμό με τα κριτήρια που προσδιορίζουν την ποιότητα των βασικών ιδίων κεφαλαίων, η Τράπεζα της Ελλάδος προσανατολίζεται στην εφαρμογή της πρώτης λύσης.

Τα πιστωτικά ιδρύματα παρακαλούνται για τη διατύπωση των τυχόν απόψεών τους επί όλων των θεμάτων του παρόντος εγγράφου μέχρι την 28.2.2005.

Αρμόδιοι για την παροχή διευκρινίσεων είναι ο κ. Θεμιστοκλής Αντωνίου (τηλ. 210-3205044) και η κ. Καλλιόπη Νόνικα (τηλ. 210-3205154).

Ο Διευθυντής

Π.Κυριακόπουλος